

მორბის სახელით ჯერ მისი საქციელი არ მოუხსენიებთ, და როცა მოინებენ, ვინაშენ, ეს მუშათა კავშირები უფროსად მის ასეთ თავ-ქარიან და უკლავ საქციელს თუ არა. მე გვინდა რომ არა, მეგონა კი არა, დროულ ვარ ამასი დარწმუნებული მე შევამ მათთან ვიყავ, ფედ. სამკობს სახელმწიფოდაც ვით მინდაც მქონდა. მე მოპოვიცაში ვიყავი, მაგრამ პარტიის გაყოფის მოსურნეთ კი დაუბნე საქციელი, და მე შევასრულე ჩემი მოვალეობა, ამხანაგ მუშების წინაშე. მესამე კონფერენციაზე მე ნაძალადეგის მუშების წარმომადგენელი ვიყავ. მით დამავალეთ: „იყავ მოპოვიცაში, ხოლო პარტია კი არ გაყოფო.“ მე ეს მათი დავალება მაშინაც შევასრულე და ეხლაც. და თუ პარტიის გაყოფას ასე გაუბრძინ ჩვენი ანს. მუშები, მით უმეტეს გამეცემიან ისეთ ქაჩაფუტუხა და მიონტრეგე ხალხს, როგორც ახალი „მემარცხენე“ უბნები—არის.

გამეორებ, როგორც მოპოვიცის ერთი ხელმძღვანელთაგანი, კატეგორიულად ვაცხადებ, რომ ალ. წერეთლის საქციელი აწინააღმდეგებდა პარტიის მოვალეობის ნიადაგზე, მის არა აქვს არავითარი პრინციპილური გამართლება, და როგორც ასეთი, იგი მხოლოდ გმობის დირსია.

პარტიის-საქცილი ყოველი მამიერული პიროვნება-დირსისა ცნობი ყოველგვარი იდეოლოგი განსეთქილება, ჩადიდებ აქ შედეგად აღამინის სიძაგერ და პათოსი, მოსაწონია აღამინის თამამი გულს-ძგერა, წმიდაა მშრომელი ხალხისათვის ყოველივე დამარჯობათა გარდაღება, მსხვერვა და ნგრევა, მაგრამ აქ რა შუაშია ალ. წერეთელი თავისი მცირე ჯგუფით?

ეს მცირე ჯგუფი, დროებით შეეცდარა სულ მალე ჩამოშორდება თავის „შეღაღს“, და დარჩება მხოლოდ ილ. წერეთელი, რომლის სახელიც კარგა გავიგეთ.

ეს სახელი არის: აგი ინტრიგანა.

ვასტანე კატეტივადი.

ახალი „პარტია“

თავისუფალ საქართველოს კიდევ ერთი ახალი „პარტია“ შეემატა: 13 იანვარს, საღამოს ათ საათზე, სოც.-დემოკრატისტთა პარტიის საქმის კრების გვერდით, მეორე ოთახში, ჩვენი ღროს პერსონალურად, სწორედ 23 წუთის შემდეგ, რაც სამკობს უარყოფითი ულტიმატუმი არჩევნებში პირველი აღკვეთის დათმობისა გადაწყვეტილიყო.

ამდროვე საზოგადოებაში უკვე განმტკიცებულია წარმოების საზოგადოებრივი ხასიათი, ამ შიშვე ესე იგი კერძო მეურნეობიდან საზოგადოებრივ მეურნეობის მხარეზე გადასვლა უკვე ფაქტია, „თავისი ნაბიჯი გადადგმულია და კავშირისათვის ამერიკიდან უფრო ადგილი მიიღო ნაბიჯის გადადგმისა. პარტია ამბობს: „საკუთარი შრომის, კარობის ნიადაგზე აღმოცენებულ კარსაკუთარების გადახვლა კაპიტალისტურში რასაკვირველია უფრო მწილია და მამივე, ვიდრე კაპიტალიტურ საკუთარების საზოგადოებრივ საკუთარებაზე გადასვლა, ვინაიდან, ვარაუდობს, უარყოფითი წინააღმდეგობა ანსამთაა ახალ დროებრივ წარმოებაზე ავტომატურ წინაღ უნდა მოხდეს რუსეთში. კართა მცირე ჯგუფის მიერ მიუხალხის ექსპროპრიაცია, ეხლა კი უნდა მოხდეს ხალხის ფართო ნაწილის უბრალო-პატრონო მცირე ჯგუფის ექსპროპრიაცია.“ ამ სავანზე საქართველოს შიშვერება, ეს უკვე ცნობილ ტრუიზმად ითვლება ეკონომიურ მეცნიერებაში და იწინებოდა ღია კარებში ბრძოლა. საქართველო კი აღგვეუსხა, ვინაიდან პარსოგვედგინა, რომ საფლის გარეშე არსებული მეურნეობა ქალაქში წარმოება-მრეწველობა ანტიპროდასაზოგადოებრივ ხასიათის არის, რომელშიც მონაწილეობის იღებს ხალხის უმთავრესი ნაწილი.

კაპიტალურ საზოგადოების დამახასიათებელი თვისება საზოგადოებრივ წარმოებით შექმნილ სიმდიდრის კერძო მთავრებისა, უმთავრესი ანარქია

ახალი პარტიის დარსება... და დარსეს კიდევ „მემარცხენე“ სოციალისტ-დემოკრატისტთა პარტია... სწორედ ისე, როგორც იყო ფასიან სასადალოში, ხუთმეტი წუთის შემდეგ მოგვითმევენ „შეწინებულ“ ანტი-ბულ მწველს აქაც 23 წუთის“ სულით და კამათს შემდეგ სწვდება ახალ პარტიის გამოცემა.

რა საქმეა შეცდომიერული კვლევა ძიება რა საქმეა პლატფორმა, პროგრამა და სხვა ამ გვერდებზე, საკმაო რამდენიმე გზაანულო ამხანაგების შექმნება, კრების გამართვა, ერთი აღმწინებელი სიტყვის „შეხვევა“ და პარტია მზად არის... შემდეგ საქმეა შესაფერხი იარაღის გამოწვევა, და ეს ხომ დღევანდელ მომენტში საძნელე არ არის: თუ მინცა და მინცა ახალი სახელწოდება, მიუხედავად სიტყვა „მემარცხენე“ და ამით ვგელაფერტი გათავებულა... რას დაგვიდევნებ თანამედროვე ქველენები, თუ ასეთი ანტირეპუტაცი და დამოუკიდებელი ცნობა ახალი პარტიებისა კიდევ მეტს არეგ-დარგვას შეიტანს ჩვენი ხალხის გონებაში, რას დაგვიდევნებ თუ ახალ-ახალ პარტიებს სარგებლობის მაკიერ მხოლოდ ზიანი მოაქვს ხალხისა და სამშობლისათვის—ოდონდ ლიდერობა კი შერჩეთოლონდ გაბრძვებულ „ამხანაგების“ სადავებში ხელთ გაუკრათ და თუ გინდკვა ვასტანეც ნუ დარჩება...

ამხანაგებმა უკვე იციან, რომ ახალ პარტიას არ მოელოებოდა არავითარი პრინციპილური ნიადაგი, რომელიც მის არსებობას ამართლებდეს, არა თუ არავითარი პრინციპილური განსხვავება არ არის ძველსა და ახალ პარტიას შორის, არ არის ავთენტურ ტექტიკური განსხვავება. ამიტომ იძულებული ვართ პარტიის პრინციპილურ და ტექტიკურ მხარეზე გავჩუმდეთ „ახალ პარტიის“ დასახსნიობადალ მისი ლიდერების დასახსნიობით დავკმაყოფილდეთ ვინაიდან ნათქვამია: „მინებარ ვის იცნობ და გიმტკიცებინა ხარ შენა“.

დავწყვიტოთ ალ. წერეთლისადან. სამწუხაროდ თუ საბედნიეროდ დიდ ხანს არ არის რაც კი ქვეყნის პოლიტიკურ მოღვაწეობას, მის გონებრივობას და, თუ გინდავთ, ზნეობრივ თვისებებს ვიცნობ. ჩვენი ნაცნობობა ერთნაირი სამკობს საპარლამენტო ფრაქციიდან იწყება და აქვე თავდება. და ექვსი თვეთ განიშობდება. მაგრამ ეს ხანი ირცელე მცირეა, რომ პოლიტიკურ მოღვაწის დასახსნიობადალ არ კმაროდეს.

სუფევს განაწილების სფეროში, რაცია სახიერდება თანამედროვე ვაჭრობა-ღებე მიცემობის სახით. საქართველისწინათ თვით ვაჭრობის, ესე იგი საქონლის განაწილების საქმე. პირველ ყოვლისა უნდა აღვნიშნოთ შემდეგი: როგორც თანამედროვე ინდუსტრიის კლასიკური ქვეყნისა განაწილებისა და გერმანია (პრუსია-საქსონია), ისე ვაჭრობის სამშობლო—საფრანგეთია. ჩვენც ამ ქვეყნისა მოიყვანთ სოლიტურ-სტრუქტურით. 1866 წელს საფრანგეთში ვაჭრობის რიცხვი უდრიდა 858 ათასს 1901 წელს კი—1.822 ათასს. კოლონიალიზმის შარსი უნდა ამბობდა საფრანგეთში ვაჭრობის საკვირველ გამოვლენების გამო, რომ თუ ასეთი პროგრესით განვითარდა ვაჭრობის გამრავლება რამდენიმე ათეულ წლებში შესაძლოა მთელი საფრანგეთი გარდაიქცეს ვაჭრობის მუდღვენი, მაგრამ, მართლაც, რას წარმოადგენენ ეს ვაჭრები? რა მდგომარეობაში იმყოფებიან ამ ვამალ? რამდენიმე ცნობა საექსპოვო სურათს წარმოგვიდგენს დასახსნიობადალ. პარიზი, რომელიც მთელი საფრანგეთის სევადა ითვლება—ნამდვიედალ რამდენიმე მსხვილ ვაჭარს, სავაჭრო დამწველებებს აქვს ხელში ჩაგლებული. სანოვანის მხრეც მხოლოდ 1911 წელში პარიზს აკმაყოფილებდა უმთავრესად სამი ფირმა: პოტენის, დამუსის და სალასის. ამათში—ურიალ დამახასიათებელია, რომ პოტენი და დამუსა სალასის აქციების დიდ შემეტრობას ფლობდნენ. აღვნიშნოთ წელში პოტენის წმინდა მოგება უდრიდა 30 მილიონ ფრანკს, დამუსს მოგება აღემატებოდა 1,1 მილიონ ფრანკს. მთელს საფრანგეთში ყავათი ვაჭრო

ბულა-ბილადა, სანიდისის ქვეშ უნდა განვაცხადო, რომ იმ მოწოდების მიხედვით, რომელსაც ალ. წერეთელი ჩვენს საპარლამენტო ფრაქციაში აწარმოებდა, იმ პოზიციის მიხედვით, რომელიც მას ეჭობა სხვა და სხვა კანონპროექტის განხილვის დროს, არავითარ შემთხვევაში ნებას არ აძლევდა მას თავისთავს „მემარცხენე“ უწოდოს.

ჩვენ ვიცით, რომ აგრარულ კომისიაში აგრარული კითხვის გარეშის დროს ბ-ნი ალ. წერეთელი სოციალიზაციის წინააღმდეგ ლაპარაკობდა, ჩვენ ვიცით, რომ საგანგებო რაზმისა და საგანგებო წესების კანონპროექტების განხილვის დროს ალ. წერეთელი მთელი თვისი მკერძი-ფელომით ამ კანონპროექტებს უჭერდა მხარს. ჩვენ ვიცით, რომ ომისა და წავის საკითხის განხილვის დროს იგივე ალ. წერეთელი მომხრე იყო დამოუკიდებელი წავის შექმნისა თუ გინდეს წავი საქართველოსთვის მანარადეგულიც უყოფილიყო. ისიც ვიცით, რომ ამ კითხვაზე მსჯელობის დროს კრებაში შემოვიდნენ მუშები და როცა მათი განწყობილება გაიცოდა ბ-ნი ალიოზამ სწრაფად კელა შეცვალა და პირველ სიტყვაში გატარებული აზრი, მეორე სიტყვაში სანხევროდ გადამსვდა, რა თქმა უნდა შემოსულ მუშების შეგავლენით.

აი ყველა ის კონკრეტული კითხვები, რომელშიც გამოისკვივის ბ-ნი ალ. წერეთლის „მემარცხენეობა“. და ამას რომ დამუხმავთ იხიცი, რომ საზოგადოდ არ ყოფილა მგალითი ფრაქციის ისტორიაში, რამე კითხვის გარეშის დროს ის მემარცხენე სოციალიზმზე დადგარიყო, ჩვენ სამუთს გვადიდებს დამოუკიდებელი განვაცხადოთ რომ ბ-ნი ალ. წერეთელს არა აქვს ზნეობრივი უფლება თავისი საპარლამენტო მოღვაწეობის მიხედვით თავის თავს მემარცხენე უწოდოს.

დაამტკიცოს წინააღმდეგი, დასახსნელს თუ გინდა ერთი ფაქტი, რომ ის უფრო მარცხნივ ყოფილიყო, ვინემ ფრაქციის დანარჩენი წევრები და მე მაშინ მის წინაშე ქუჩის მოვიბრძი.

მაშ რაშია საქმე? იქნებ საპარლამენტო მოწოდება იმდენად ვიწროა და უმნიშვნელოა, რომ მის არ შეეძლოს თავისი მარცხნივ მკერძი ფრთები მიღავრად გაშალა? იქნებ მისი პარლამენტის გარეშე მოღვაწეობა აძლევს მას ამის უფლებას?

გვსაძლიად უნდა ვაღიარო, რომ მისი აზგვარი მოღვაწეობის შეხებზე მე დღევანდელამდე არავითარ ვაცოლი და რაც დარს გავიგე, თუ ის მართა-

ბა, არა თუ მემარცხენეს სახელს და დირსებას არ შეეფერება, ამას რომ მოქალაქობრივი გამბედაობა შესწევდეს დიდი ხანია თავი უნდა დაენებებინა საზოგადოდ ყველა პოლიტიკურ პარტიისათვის თუ რამე მიზეზით ის არ გადაეყვს ამ პარტიებში.

მაგრამ არის მასში ერთი „დირსება“, რომელიც მართლა ანსხვავებს მას მისი ამხანაგობისაგან და შეძლებას არ აძლევს მას სხვებთან ერთად იმუშაოს.—ეს გახლავთ თანდაყოლილი ინტრიგანობა, მუხანაუობა, გადაჭარბებული პატივი-მოყვარება, ერთ გვარის ავადმყოფური მანია განდობისა, პირველობისა, ლიდერობისა და საამიოდ ის არავფრს არ დაერიდებო, არავფრის წინაშე არ შეესდგება. ამ საქმეში ის მართლაც „მემარცხენეა“, პარწავარდნად დემოგოგის, რომლის მსგავსი და ტოლი მე სხვა არ მეუფლება. და მან 18 იანვარს მიადწია თავის მიზანს: პარტიას ჩამოაგლიჯა უკუფი გულმრცველი ამხანაგებისა და ამ უკუფის სათავეში მოექცა, ლიდერი გახდა „ახალი პარტიისა“, ყოველ შემთხვევაში დაასუსტა უკვე არსებული პარტია.

ასეთი გახლავთ პირველი ლიდერი აგლად მოვლენილი პარტიისა, ასეთია მისი ზნეობრივი და გონებრივი ბაგატი. მეორე ლიდერი და სულის ჩამდამეგლი გახლავთ ის. ვარაზივილი, ცნობილი მილიონერი, მრეწველი, ექსპლოატაციური მუშათ კლასისა, რომელიც მხოლოდ მას შემდეგ გამემარცხენდა რაც მისი ძმა სახელმწიფოს საზარალოდ ფინანსურ ომერაკების წარმოებისათვის დაპატიმრებული იქნა და რაც ის ვარაზივილს ჯარი უთარბა ფრაქციამ ძმის განთავისუფლების უშამდგომლობაზე. გარდა მისი, მკონი ჩვენს ფრაქციაში მოიპოვება მისი წერილობითი მოხსენება ფინანსურ გეგმის შესახებ, რომელიც ყოველ შემთხვევაში, მუშა-ხალხისათვის ვერ არის სასარგებლო.

ის. ვარაზივილის შესახებ ამის მეტს ვერავფრს ვიტყვი, გარდა იმისა, რომ ის ალ. წერეთლის „იდეოლოგია“ ნათესაობის გარდა, მართლა ნათესაველ უნდა იყოს.

აი ამ ორმა „მემარცხენე“ პოლიტიკოსებმა შეითხნეს ახალი პარტია, მის შემდეგ, რაც უარყოფილ იქნა მათი მოთხოვნა—ყოველ ხუთ კანდიდატში ორი უთუოდ „მათი“ ყოფილიყო. აქედან ცხადია, რომ „ახალი პარტია“ მოკლებულია ყოველგვარ პრინციპილურ და ტექტიკურ საფუძველს, ის მხოლოდ და მხოლოდ ადგილობრივი ძიების საფუძველზე წარმოიშვა, რამდენადმე თანამედროვე სახელმწიფოებრივ ორგანიზაციაში მარბია.

მკითხველ საზოგადოებას კარვად მოეხსენება, რომ დღევანდელ კაპიტალისტურ წყობილების დანგრევას მარქსი მეცხრამეტე საუკუნეშიც მოელოდა. მარქსი დღესტატურ თეორის მსხვერპლი შეიქცა და გამეტყუნდა ცხოვრების სინამდესის წინაშე. მაგრამ დედა აზრი მარქსის პროგრამისა სომართლს შეიცავდა და მშრომელი ხალხიც სხვა და სხვა საშუალებას მართლაც კაპიტალისა და მარცხენებისაგან უმთავრესად და ყველაზე დიდი მნიშვნელოვანი საშუალება თვით მარქსელ ხალხს მიერ მოეწელობასა და მეურნეობაში, ვაჭრობასა და ყოველგვარ აღებ მიცემობაში ანტი-კაპიტალისტურ საეკონომიკურ ორგანიზაციებს, ესე იგი სხვა და სხვა ტიპის კოოპერატიული დაწვერულების შექმნა. რასაკვირველია მშრომელ ხალხს ასეთი დაცემით მუშაობის ორგანიზაციის გარეშე აქვს ძალა თანამედროვე კაპიტალიზმის შესაუსტებლად, ჩვენ გვულისხმობთ წმინდა პოლიტიკურ-სახელმწიფოებრივ მოღვაწეობას, მაგრამ ეკონომიურ სტრუქტურის გარდაქმნის საქმეში სახელმწიფო და უმთავრესი მნიშვნელობა უკვე არსებულ საეკონომიკო ძალთა-განწყობილების აქვს და ეს ორგანიზაციებიც საფუძვლად ედებოდა როგორც სახელმწიფოს და კანონებს, ისე იმ ცვლილებებს, რომელსაც უნდა გატარდეს ცხოვრებაში.

კოოპერაციის გამეფება ეხლავთ ნიშნავს არა მარტო საზოგადოებრივ წარმოებას, არამედ საზოგადოებრივ აღებ-მიცემობასაც საზოგადოებრივად.

რაც ნათლად ამტკიცებს მის უნიკალ-გობას. და მით ლიდერობა უფრო მეტად პოლიტიკურ სფეროში. ასეთი მოვლენა—ადგილს წყობილების პარტიის გათიშვა ასეთი ანტი-დემოკრატიული მომენტში, როდესაც სამშობლო განსაცდელშია, როდესაც სოციალისტური პარტიები გადაწყვეტილ ბრძოლას წინაშე დგანან, საპარტუზიონო ყველასაგან დასაგმობია და დამოხმს კიდევ ქართველი მშრომელი ხალხი.

ზიზლი და წყველა პირადი ინტრიგანობით დაბრავებულ ავანტიურისტებს—ასეთი უნდა იყოს მსჯელობა ყოველი შეგნებული მშრომელი ქართველისა შორის თქვინი ხელები—აი როგორ უნდა შესძახოს ამ გაკატრებულ „მემარცხენე“ პოლიტიკოსებს ყველა გუ-სწუფლმა ქართველმა და პარტიისა-ნმა მუშაკმა.

ენ. ტოროვაძე.

პროკუნული გამოფხივლება

აქლემები კულოდენ, კოზკები კი შუაში იქცევილიყენ. ბუშკოზი ხახელმწიფონი დავუახებენ ერთ-მეორეს ზოგი მათგანი და-მსხვრა კიდევ, და მათ შორის ბრძოლის დროს კი ბევრი პატარა ერთი გიქცელთა. და ამ მძიმე პირობებში იშვა საქართველოს დამოუკიდებლობა.

განთავსუფლდა საქართველო, მაგრამ შეინარჩუნებდა იგი ამ თავისუფლებას?—აი საკითხი, რომელიც საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადების დღიდან ერთნაირად აინტერესებდა საქართველოში მომქმედ ყველა პოლიტიკურ პარტიას.

ჩვენი პარტია ამ დამოუკიდებლობის შენარჩუნებასათვის აუცილებელ პირობად სთვლიდა ორ რამეს: პირველი, რომ მებრძოლ სახელმწიფოთა მართველობის სათავეში ჩამდარიყვენ ისეთი პოლიტიკური ძალები, რომლებიც აგრესიულ პოლიტიკას არ აწარმოებდენ პატარა ერებისადმი, და მეორე—რომ ქართველი ხალხი გათვითმსობიერებულიყო. ერთნაირად, შევკავებოდა თავისი დამოუკიდებლობა და საქართველის დროს გამოუსულიყო კიდ ც მის დასაცავად.

პირველ პირობის შესრულებისათვის ჩვენ აქტიურად რასაკვირველია ვერ ვიმოქმედებდით—მისი შესრულება მებრძოლ სახელმწიფოთა დემოკრატიის საქმე იყო და მან ზოგიერთ ადგილს შესარტლა კიდევ ეს: რუსეთში დანთუბული რევოლუციონერი ციცილი გერმანიისა და ესტრუ-უნგრეთში ვაგამიდა და ჩვენ ღრმათა გვე. მ, რომ დიდრის საზოგადოებრივად განაწილებას, კაპიტალისტურ შინაარსის ვაჭრობის გაუქმებას კოოპერაცია საში მხრე უფლის კაპიტალისტურ წყობილების გაუქმებას: 1) ფულის ორგანიზაციით, 2) მიწვევლობა მეურნეობის ორგანიზაციით და 3) ვაჭრობის ორგანიზაციით. ესე იგი კოოპერაცია შექტილია თანამედროვე ეკონომიურ ულტურის ყველა სფეროში და ცდილობს საზოგადოებრივი პრინციპი სავსებით გამეფოს ეკონომიკაში. ჩვენი მიზნისათვის სრულიადაც არ არის საქობო ცლ-ცლ-კა და დამწვილებით განვიხილოთ ყველა აღნუ ხულ დარგში კოოპერაციის ძლიერ მოსიღობის დასახსნიობა. მხოლოდ ზოგად ცნობებით წარმოვიდგინოთ საქმის მდგომარეობა.

კოოპერაციის განვითარება მეცხრამეტე საუკუნის ეკუთვნის, ოქრინისა და ფურის დროს კოოპერატიული სოციალიზმი სოციალურ სავანდ მიჩნდა სახელმწიფო მოღვაწეთ, თითო ოროლა კოოპერატივები გუტუდნენ აქი-იქ. ამ ეხად სურათი საკრძინოლად შეეცვლა და კოოპერაცია სამსოფლო როლს თამაშობს. გერმანიაში მოხმარებულ ამხანაგობათა წევრთა რიცხვი უდრიდა 1915 წელს პირველ ინვანს 171854, ერთი წელს განმავლობაში რიცხვი გაიზარდა 1849434-მდე, ამ დწესებულმებში 1916 წლის 1 იანვრისათვის ფულის ბოუნება 493 მილიონ მარკას აღემატებოდა, ხოლო საკუთარი წარმოება ავიდა 120 მილიონ მარკაზედ. რუსეთში ყველა ტიპის კოოპერაციითა რიცხვი შეადგენ 1917 წელს 47 ათასს, წევრთა რიცხვი დაახლოებით 13 მილიონს, ინგლისში

